

Razmišljamo v stoletjih – Mladi čuvarji izročila

model prenosa nesnovne kulturne dediščine
na mlado generacijo v zavarovanem območju

2014-16

Pajn Zavod za sonaravno bivanje Cerknica
HIŠA IZROČILA

Museumssenteret Hordaland, Bergen, Norveška
Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna
Notranjski regijski park, Cerknica

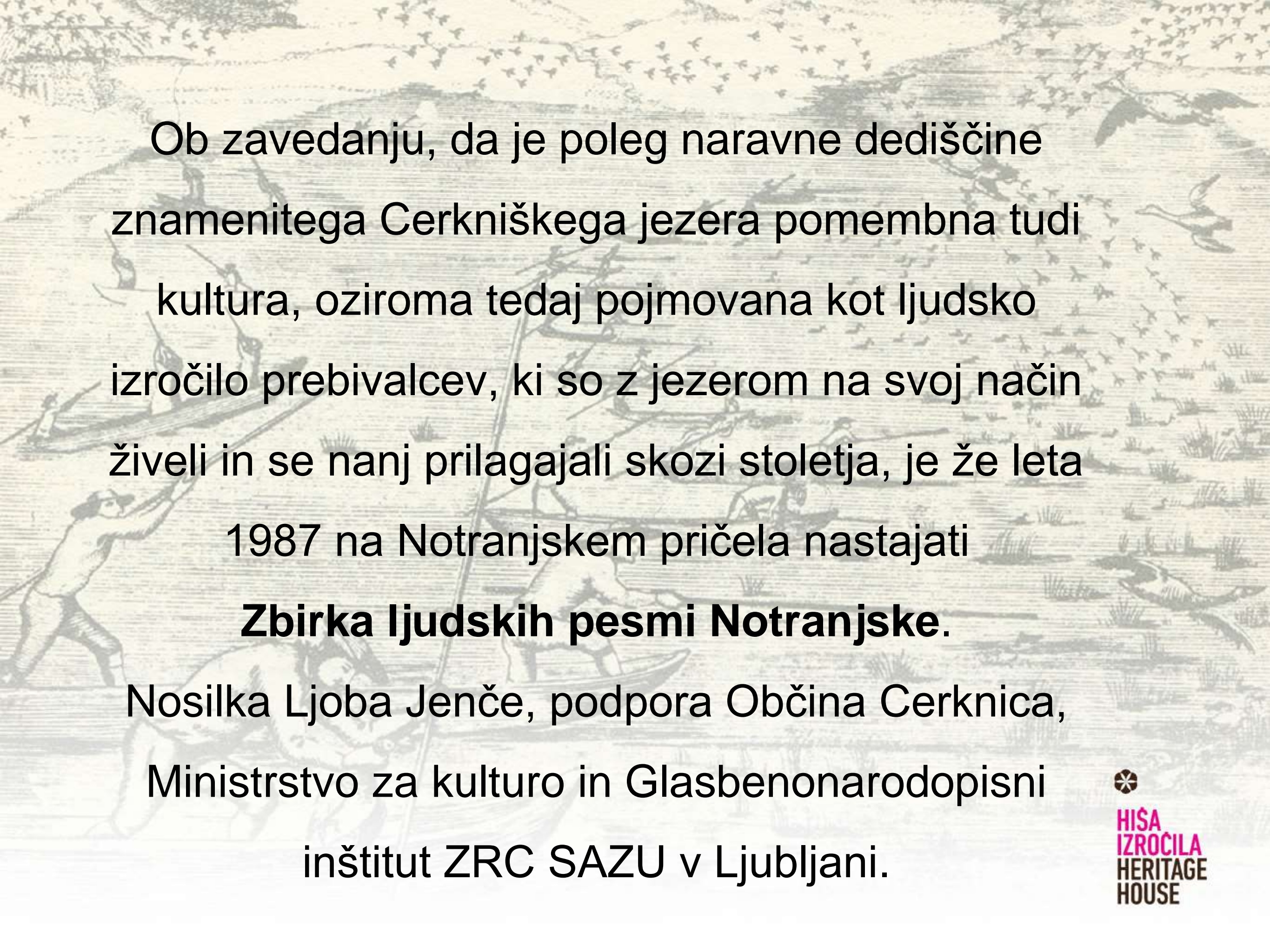

SKRINJA ZNANJA REGIJE

Treasure chest of the region

Je projekt, ki izvaja metodo prenosa nesnovne kulturne dediščine od nosilcev na mlade z namenom njenega varovanja, ohranjanja kulturne identitete zavarovanega območja, dokumentiranja, registriranja, ozaveščanja javnosti, populariziranja ter razvijanja novih storitev in produktov.

Ob zavedanju, da je poleg naravne dediščine znamenitega Cerkniškega jezera pomembna tudi kultura, oziroma tedaj pojmovana kot ljudsko izročilo prebivalcev, ki so z jezerom na svoj način živeli in se nanj prilagajali skozi stoletja, je že leta 1987 na Notranjskem pričela nastajati **Zbirka ljudskih pesmi Notranjske.**

Nosilka Ljoba Jenče, podpora Občina Cerknica, Ministrstvo za kulturo in Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU v Ljubljani.

Pravi čas – zadnji čas – skrajni čas

Mladica jelke *lat. Abies alba* je pognala, ko je Prešeren hodil v šolo.

Posekali smo jo čez dvesto let, da bi izdolbli nov drevak.

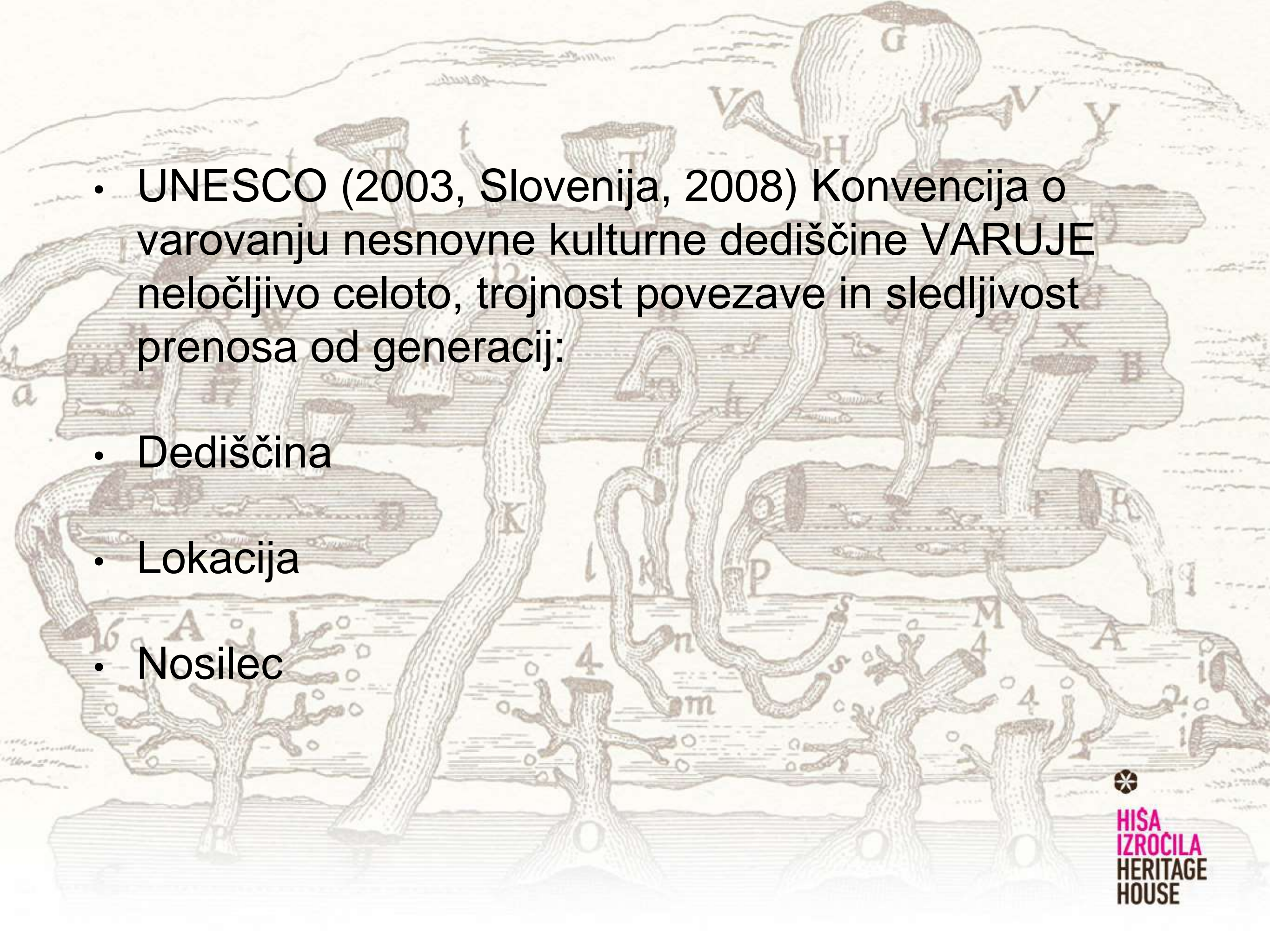
O stari luni pred Veliko nočjo 2014.

Na Cerkniškem jezeru je živ zadnji aktivni čolnar, ki to vé, zna čoln narediti na lokaciji in ga še živo uporablja v funkciji – ribolov, prevoz, reševanje iz vode ali izpod ledu.

Drevak je najbolj stabilno plovilo za plovbo po poplavljenih kraških poljih porečja Ljubljanice, dokumentirano tudi na Savi najmanj od časa Valvasorja(1689), dolgo od 7m do 14 m, narejen iz dveh debel jelke, šivan z ročno kovanimi žebli.

Deblaki, arheološke najdbe Ljubljanskega barja so stari več tisoč let.

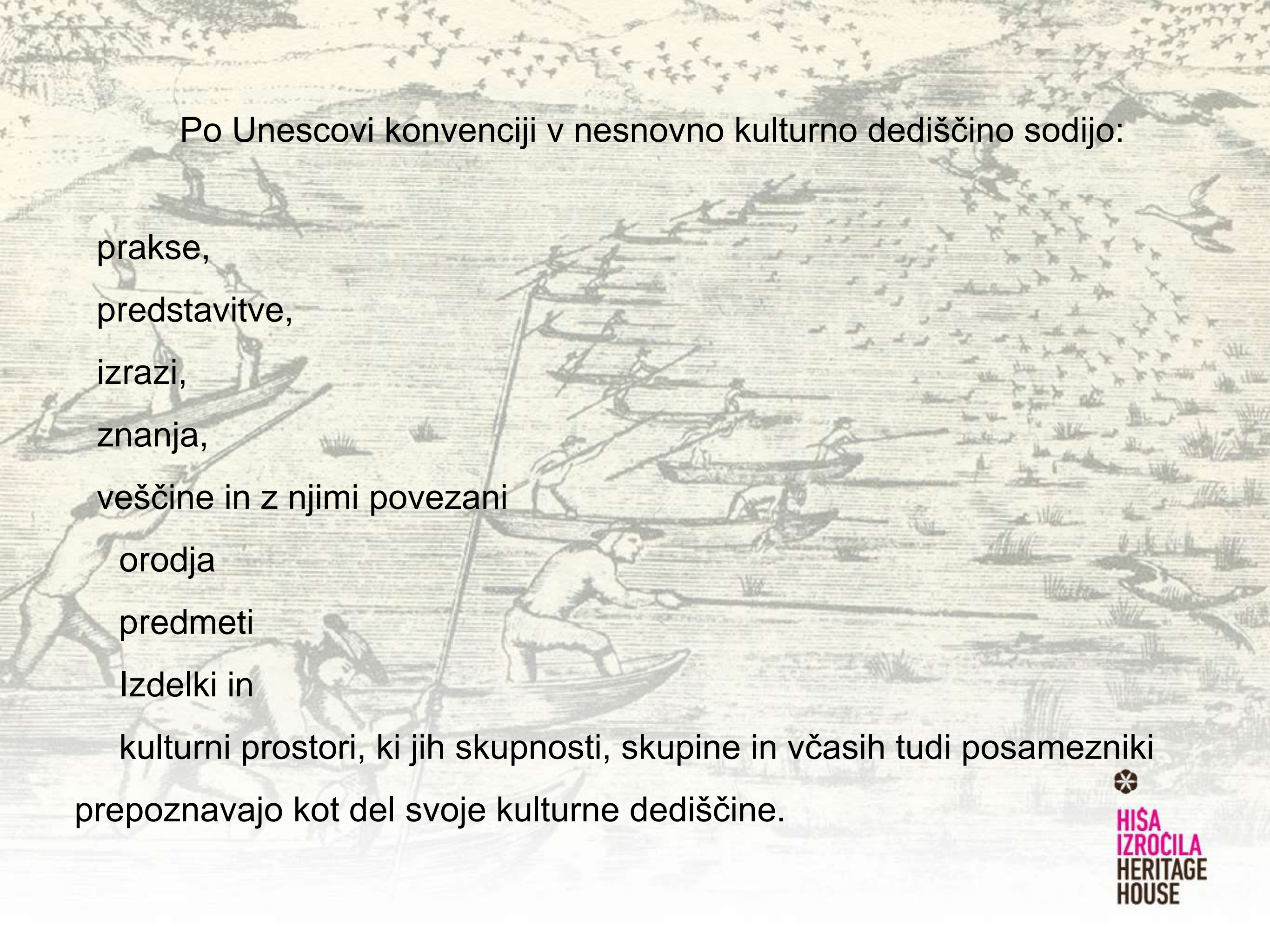
-
- UNESCO (2003, Slovenija, 2008) Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine VARUJE neločljivo celoto, trojnost povezave in sledljivost prenosa od generacij:

- Dediščina

- Lokacija

- Nosilec

Po Unescovi konvenciji v nesnovno kulturno dediščino sodijo:

prakse,

predstavitve,

izrazi,

znanja,

veščine in z njimi povezani

orodja

predmeti

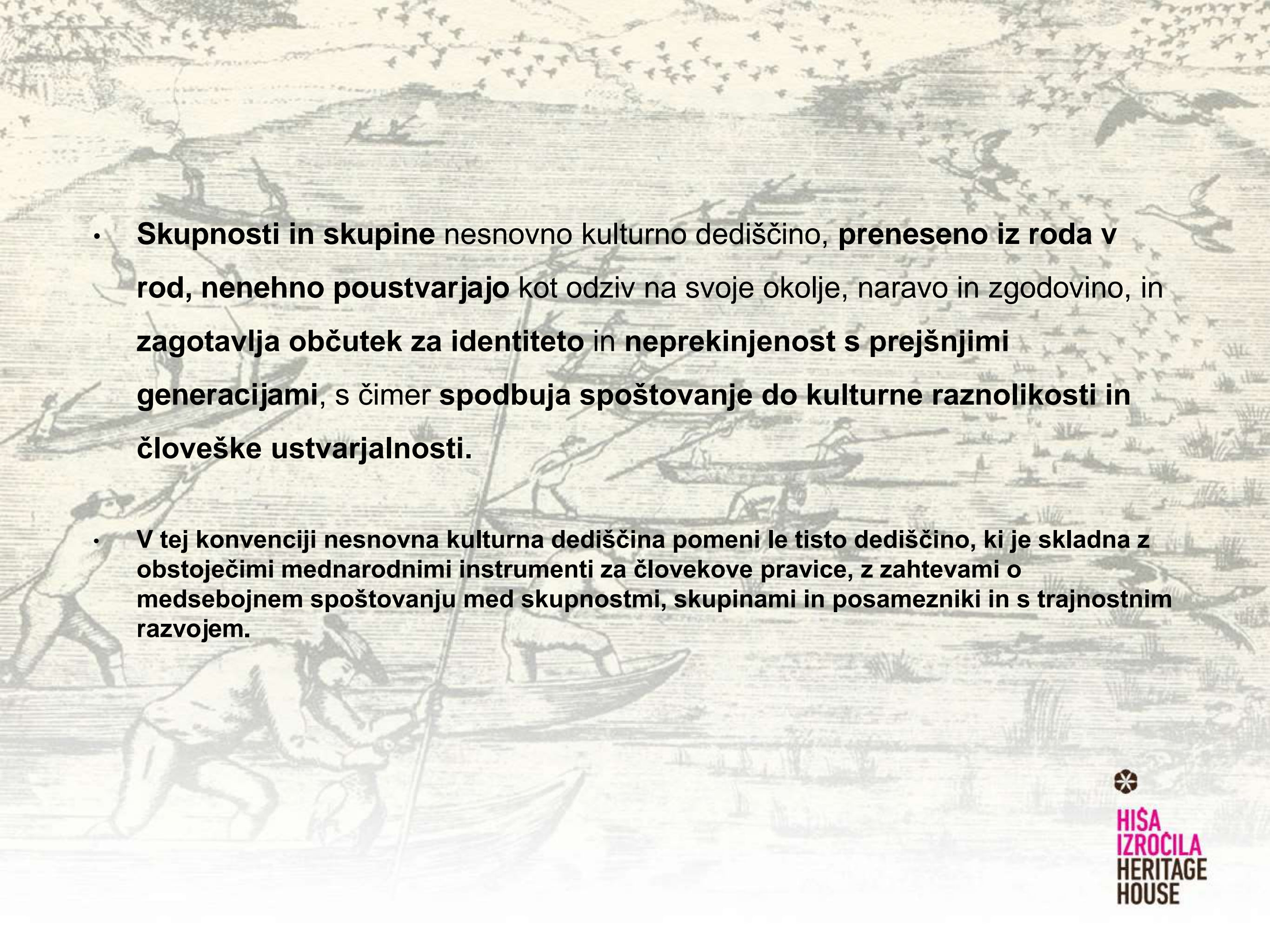
Izdelki in

kulturni prostori, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki

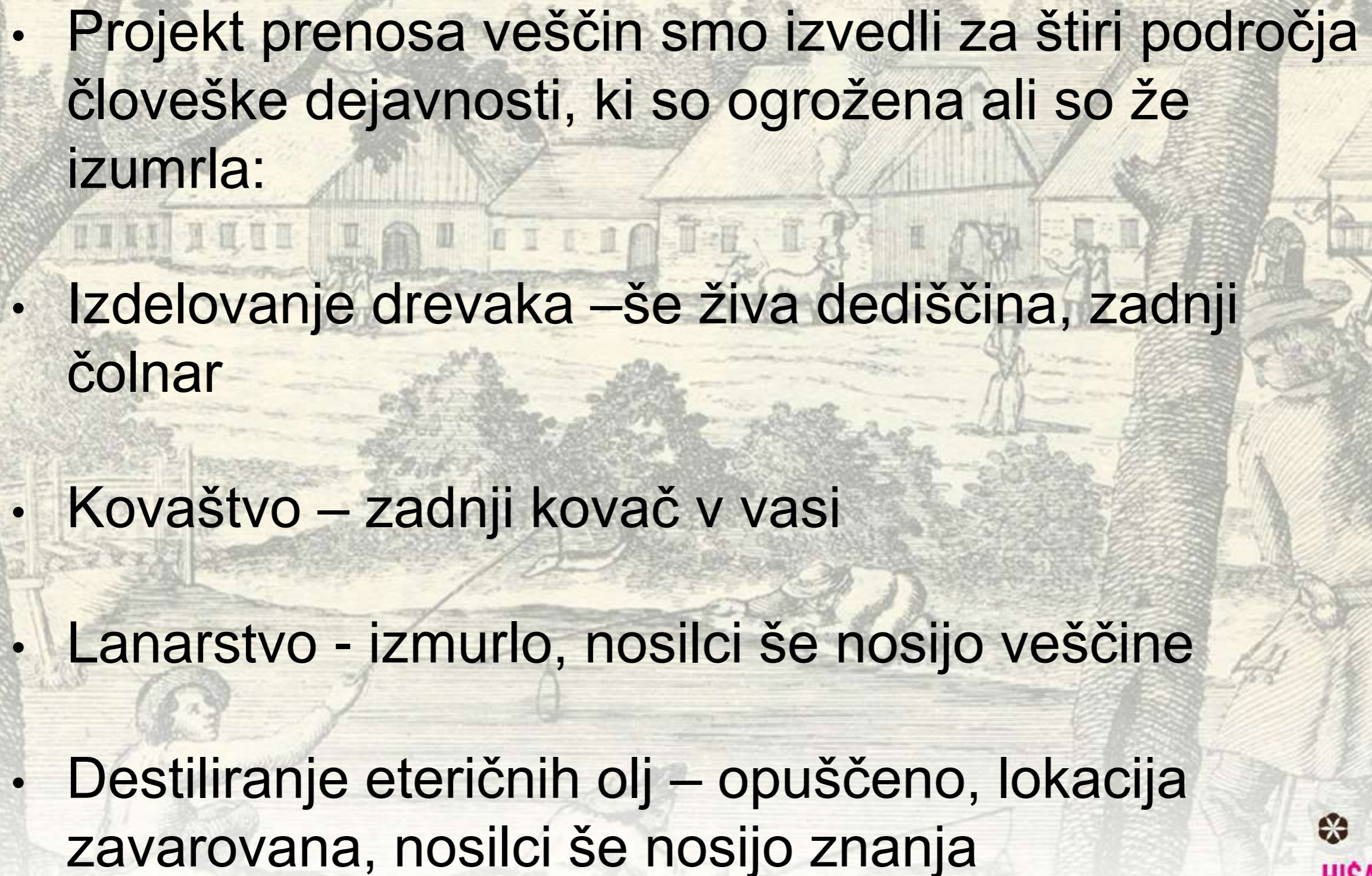
prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine.

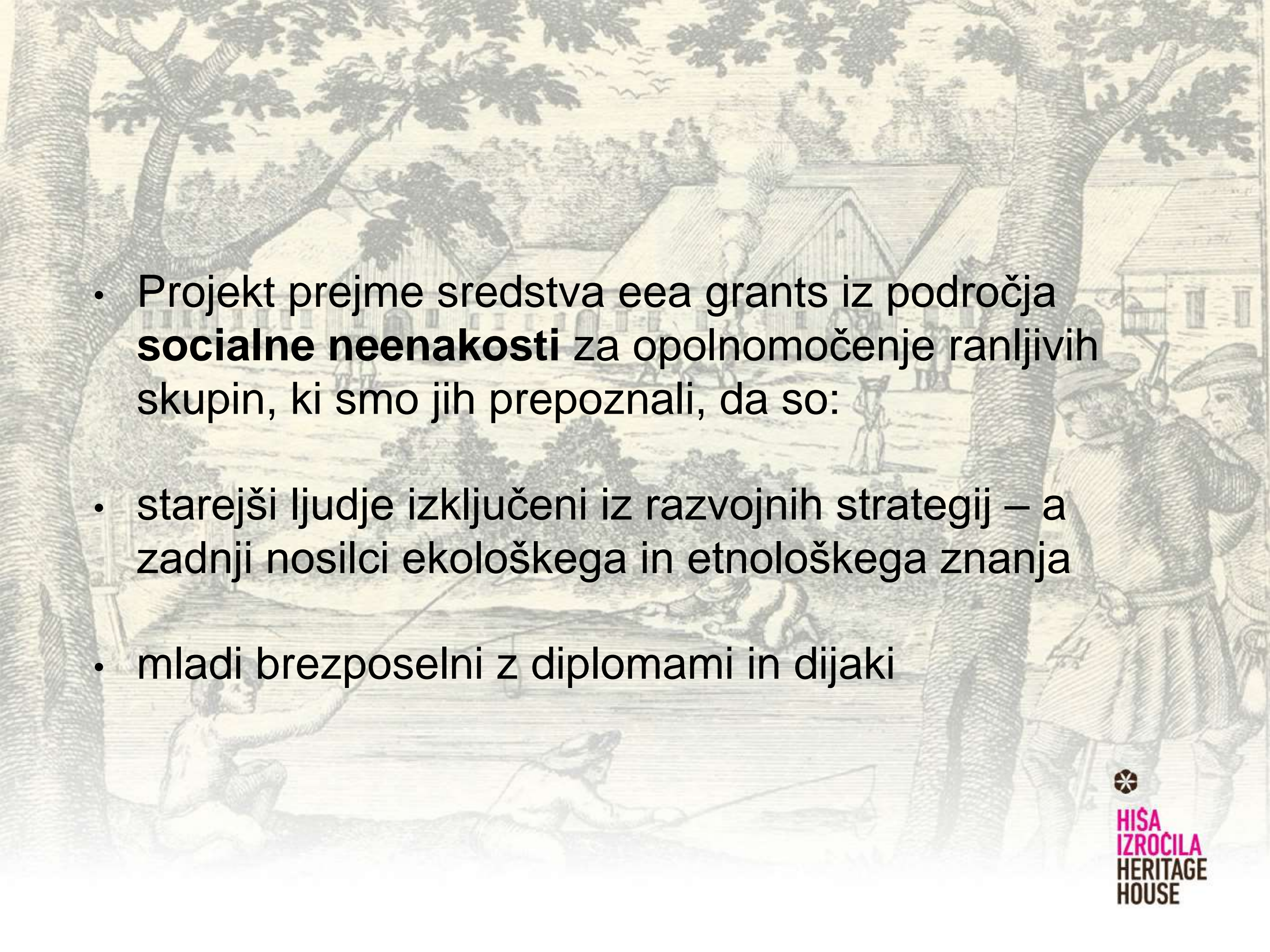

HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE

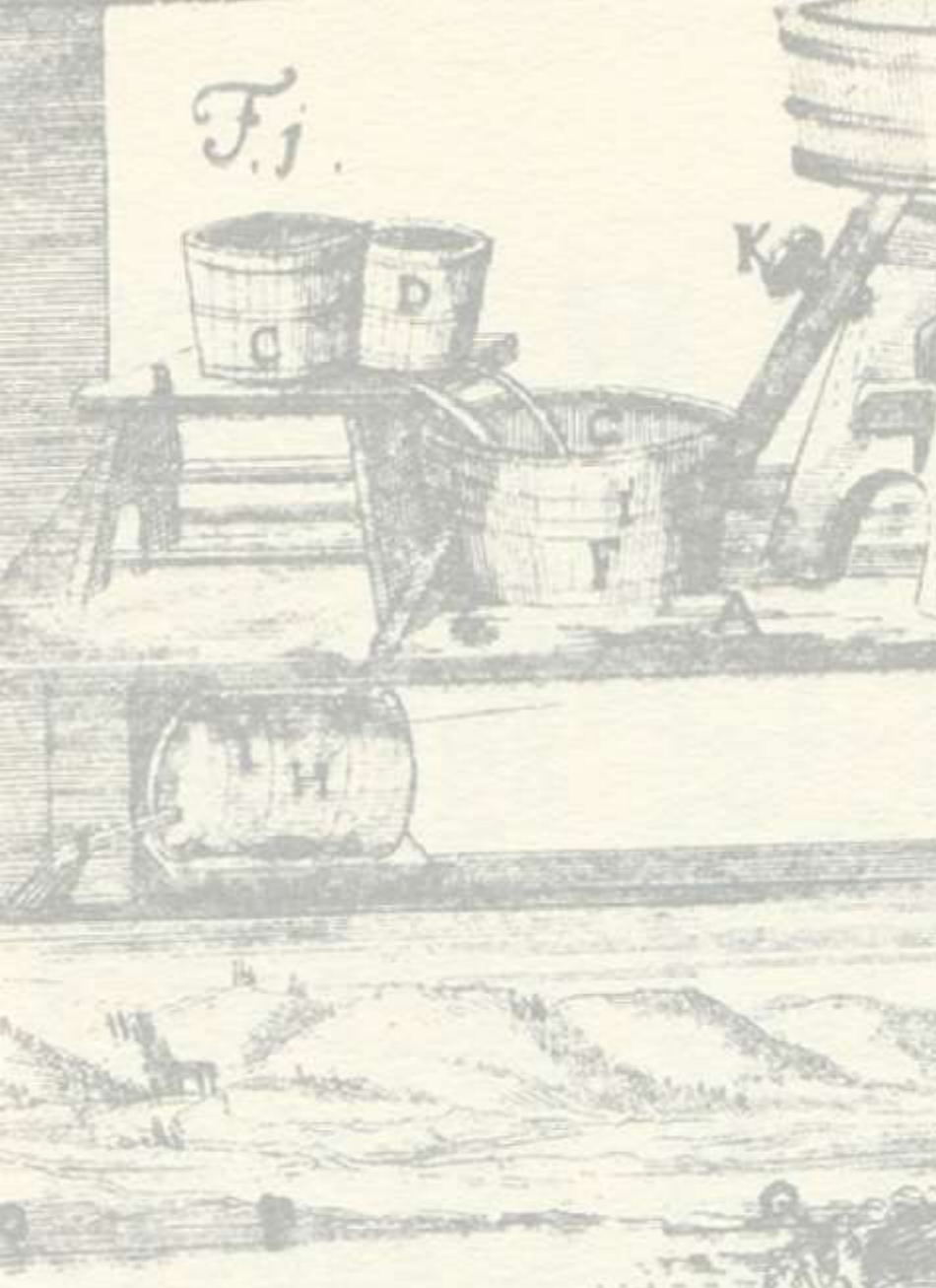
-
- **Skupnosti in skupine** nesnovno kulturno dediščino, **preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo** kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino, in zagotavlja občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer **spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti.**
 - **V tej konvenciji nesnovna kulturna dediščina pomeni le tisto dediščino, ki je skladna z obstoječimi mednarodnimi instrumenti za človekove pravice, z zahtevami o medsebojnem spoštovanju med skupnostmi, skupinami in posamezniki in s trajnostnim razvojem.**

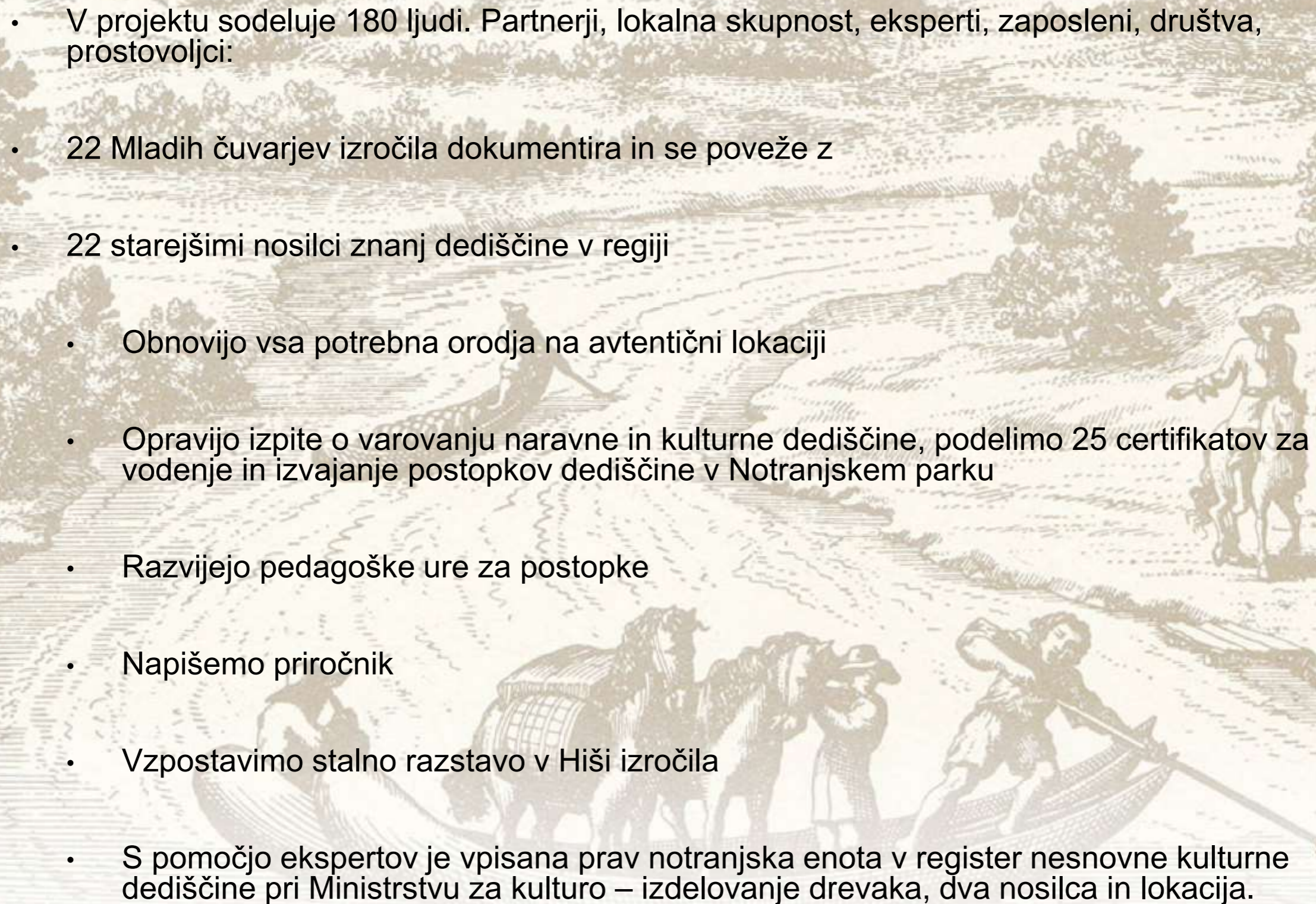

-
- Projekt prenosa veščin smo izvedli za štiri področja človeške dejavnosti, ki so ogrožena ali so že izumrla:
 - Izdelovanje drevaka – še živa dediščina, zadnji čolnar
 - Kovaštvo – zadnji kovač v vasi
 - Lanarstvo - izmurlo, nosilci še nosijo veščine
 - Destiliranje eteričnih olj – opuščeno, lokacija zavarovana, nosilci še nosijo znanja

-
- Projekt prejme sredstva eea grants iz področja **socialne neenakosti** za opolnomočenje ranljivih skupin, ki smo jih prepoznali, da so:
 - starejši ljudje izključeni iz razvojnih strategij – a zadnji nosilci ekološkega in etnološkega znanja
 - mladi brezposelni z diplomami in dijaki

-
- V projektu sodeluje 180 ljudi. Partnerji, lokalna skupnost, eksperti, zaposleni, društva, prostovoljci:
 - 22 Mladih čuvarjev izročila dokumentira in se poveže z
 - 22 starejšimi nosilci znanj dediščine v regiji
 - Obnovijo vsa potrebna orodja na avtentični lokaciji
 - Opravijo izpite o varovanju naravne in kulturne dediščine, podelimo 25 certifikatov za vodenje in izvajanje postopkov dediščine v Notranjskem parku
 - Razvijejo pedagoške ure za postopke
 - Napišemo priročnik
 - Vzpostavimo stalno razstavo v Hiši izročila
 - S pomočjo ekspertov je vpisana prav notranjska enota v register nesnovne kulturne dediščine pri Ministrstvu za kulturo – izdelovanje drevaka, dva nosilca in lokacija.

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

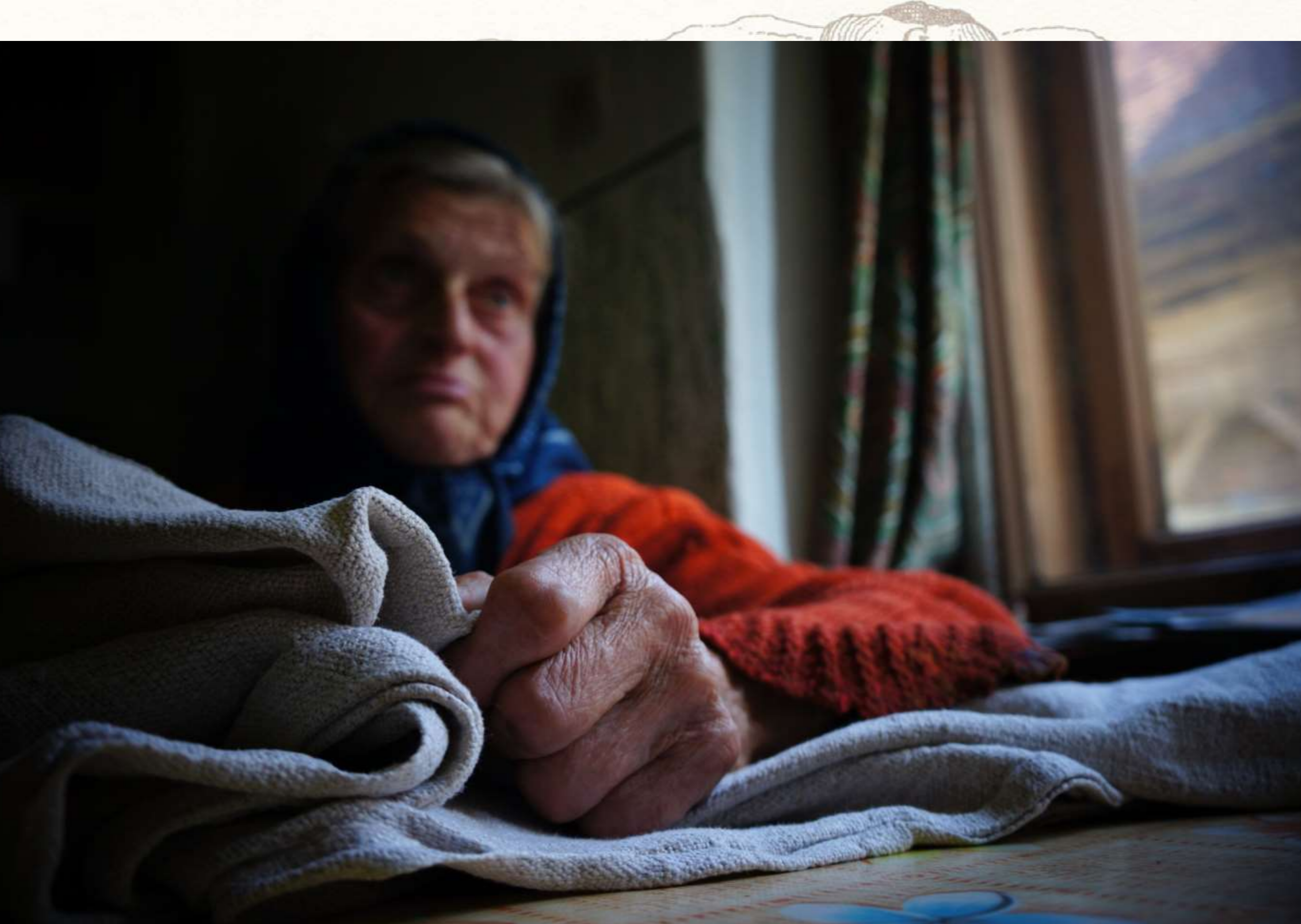
HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

**HISA
IZROČILA**
HERITAGE
HOUSE

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

HISA
IZROCILA
HERITAGE
HOUSE

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
 eea
grants

HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE

NOTRANJSKI REGIJSKI PARK

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
 eea
grants

HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE

NOTRANJSKI REČNJSKI PARK

**HISA
IZROČILA**
HERITAGE
HOUSE

**HISA
IZROČILA
HERITAGE
HOUSE**

Da bi mladi tudi v prihodnje mislili z rokami

- Za razvoj možganov nimamo čudežne tabletko, naše roke so njihov podaljšek .
- Ekološko znanje in pripravljenost živeti v skromnih razmerah s starimi ljudmi odhaja. Onesnaženje planeta je vse večji problem.
- Mladi ne poznajo lokalnega izročila. Vzgajamo jim zahteve, po imeti več in več. Povečuje se nezmožnost zbranosti in pozornosti pri otrocih.
- Ob srečanjih v projektu se je razvila močna medgeneracijska vez.
- Spoštovanje izročila je poglobilo smisel življenja pri obojih.
- V Hiši izročila se je širil notranji mir, zbranost in veselje.
- Lokacija je dobila ponovno namen in smisel povezovanja ljudi.

- ? Imamo še čas ?
- Kdo je odgovoren za ohranjanje kulturne dediščine ?
- Model Mladi čuvarji izročila je doslej kot pionirski prepoznan kot prvi v Evropi v zavarovanih območjih.
- Ali mora in zmore Notranjski park skrbeti za ohranjanje zgolj narave ali bo zmogel prepoznati tudi stoletne vrednote, ki jih nosijo ljudje v svojem spominu rok? Ali bo šel raje v populistično razvijanje parkovnega turizma in nam grozi „izpraznenje“ pokrajine.

- **KNJIŽNICA JOŽETA UDOVIČA CERKNICA** je s svojim domoznanskim oddelkom danes najpomembnejše in edino varovalo ohranjanja dediščine za občine Cerknica, Bloke in Loška dolina.
- Tam naj bi našla svoje mesto tudi Zbirka ljudskih pesmi Notranjske. Torej fonoteka. Knjige. Zapisi.
- A kdo bo aktivno skrbel za prenos znanj žive, nesnovne kulturne dediščine na otroke? Vas vprašam!?
- Hvala za vašo pozornost!

- www.hisaizrocila.si

**SPECIAL MENTION
OF THE JURY**
European Union Prize
for Cultural Heritage/
Europa Nostra Awards
2017

Education, Training, and Awareness-raising
*'In the same boat' - Young Guardians of
Heritage (YGH)*

SLOVENIA

Turku, 15 May 2017

Creative Europe

Goranka Horjan
Chair of the Heritage Awards Jury
Category Education, Training, and Awareness-raising

The certificate features a decorative background of overlapping triangles in shades of orange, yellow, and blue, with a dark blue banner at the top left containing the award title. The text is arranged in a structured, centered layout with horizontal lines separating sections.

Predsednik evropskega združenja EUROPA NOSTRA, maestro Placido Domingo je podelil certifikat "special mention" Ljubi Jenče, Pajn inštitut, Slovenija za izvedbo projekta V ISTEM ČOLNU - MLADI ČUVARJI IZROČILA eea grants. Turku Finska, 15.5.2017

**HISA
IZROČILA**
HERITAGE
HOUSE